Хочу я розповісти тобі одну історію, яку сам чув, коли ще був малим, і щоразу, коли я її згадую, вона здається мені все кращою й кращою. Адже й з історіями трапляється так, як з багатьма людьми, вони стають з роками все кращими й кращими, і це дуже добре!

Адже ти бував, напевне, на селі? Ти бачив старі-пре-старі хатинки під солом'яними стріхами? Мохом і травою поросли дахи, а на самому гребінці у них гніздо лелеки, без лелеки не обійтись. Стіни покосилися, вікна низенькі; тільки одне з них відкривається. Хлібні пічки випинають наперед свої товсті черевця, і бузина звисає через тин. А там, де є невеличка калюжка води з качкою і каченятами, вже напевне похилилась і покручена верба. Та ще, звичайно, є на ланцюгу пес, який гарчить на всіх і кожного.

Саме така хатинка стояла в одному селі, і в ній жили старенькі селяни — чоловік і жінка.

Та хоч яке маленьке було їхнє господарство, а все ж таки вони мали дещо і навіть могли й іншим позичити.

Це була конячка, яка паслася на траві біля придорожної канави.

Старий їздив на конячці до міста, часто позичав її сусідам, ну, а ті, відомо, за послугу віддячували послугою! Та все-таки для них було вигідніше продати або проміняти цю конячку і купити щось корисніше і потрібніше.

Тільки на що б таке?

— Ну, на цьому ти, старий, більше розумієшся! — сказала жінка,— якраз ярмарок у містечку, їдь туди та й продай конячинку або вигідно виміняй! Ти що не зробиш — завжди добре! їдь на ярмарок!

І вона пов'язала йому на шию хустку — це вже вена вміла робити краще за чоловіка,— зав'язала її подвійним бантом, і вийшло дуже красиво. Потім почистила капелюх старого долонею і поцілувала його в губи. От і поїхав чоловік на конячці, яку треба було або продати, або — проміняти. Авжеж, старий на ньому розумівся!

Сонце припікало, на небі хоч би хмаринка!

Шлях аж курився, бо на ярмарок поспішало багато людей! Хто конем, хто гарбою, а хто й на своїх на двох — пішака.

Спека була страшенна, а по дорозі ні кущика тобі, ні тіні.

Йшов по дорозі якийсь чоловік і вів корову. І така вона була чудесна, якою тільки може бути корова! "Напевно, й молоко вона дає чудесне!- подумав селянин.— Оце була б міна".

— Гей, ти! З коровою! — гукнув він.— Поговоримо трохи вдвох! Бачиш мою коняку? Я гадаю, вона коштує більше за твою корову. Та про мене! Мені більше потрібна корова. Міняймося?

— Гаразд, з охотою! — відповів хазяїн корови, і вони помінялись.

Справу було закінчено, і старий міг повернутися додому, адже він виконав те, що хотів. Та якщо він вирішив побувати на ярмарку, то вже треба побувати — хоча б для того, щоб подивитися ярмарок! І він пішов далі.

Йшов він швидко, й корова йшла швидко, і незабаром збоку на шляху побачив чоловіка, який вів вівцю. Вівця була добра, гладка, вовна густа.

"Отаку я мав би охоче! — подумав старий.— Трави й вистачало б на нашому краю рівчака, а на зиму її можна було б взяти й до хати. Справді, нам зручніше тримати вівцю, ніж корову. Чи не помінятися?" .

Що ж, хозяїн вівці залюбки погодився. Міньба відбулася, і старий пішов далі з своєю вівцею.

Раптом коло перелазу він побачив чоловіка з здоровенним гусаком під пахвою.

— О, важкеньке те, що ти тримаєш! — сказав старий.— Тут досхочу і сала, і пір'я. А добре було б помилуватися, коли б стояв цей гусак на прив'язі коло нашої калюжки. І старій моїй було б для кого збирати недоїдки. Вона частенько каже: "От якби у нас був гусак!" Тепер вона матиме його! Хочеш мінятися? Я Дам тобі за гусака вівцю ще й спасибі в додачу!

Звичайно, той охоче погодився, і вони помінялися. Старий поніс гусака.

Вже недалечке від міста, коло міської застави, була страшенна тіснява та штовханина і від людей і від худоби. Натовп розтягнувся по шляху аж до рівчака, до города сторожа. На городі ходила курка, її прив'язали, щоб вона з переляку бува не втекла. х

Курка була куцохвоста, підморгувала одним оком, і здавалося, що вона дуже гладка. "Кво-кво", казала вона. Що вона думала при цьому, я не знаю, але старий тільки побачив її, як подумав: "Кращої за цю курку я ніколи не бачив! Вона навіть ліпша за попівську квочку — от її я б узяв! Курка завжди знайде собі зернятко, вона сама зможе себе прогодувати. Я гадаю, це буде дуже добре, якщо поміняю на неї гусака".

— Може, поміняймося? — спитав він хазяїна курки.

— Помінятися? — спитав той.— Чого ж, я не проти!

І вони помінялися. Сторож узяв гусака, а старий поніс курку.

Старий зробив немало справ по дорозі до міста, а спека стояла страшенна, і він заморився. Не завадило б зараз чогось перекусити та випити. Тут саме й корчма трапилась,— до неї старий і попрямував. Звідти в цю мить виходив парубок з повнісіньким лантухом, вони й; зіткнулися в дверях.

— Що це в тебе? — спитав старий.

Гнилі яблука! — відповів парубок.— Несу цілий лантух свиням!

— Та як же їх багато! От би намилувалась моя стара! Торік на нашій старій яблуні коло сарая виросло одне-однісіньке яблучко. Його треба було зберегти, і воно стояло на комоді, поки не тріснуло. "Це все-таки показує на достатки в домі",— казала моя стара. Побачила б вона оцей достаток! Так, так, треба буде порадувати її!

— А що ви дасте за лантух? — спитав парубок.

— Що я дам? Та от поміняю курку! —І він віддав курку, узяв лантух з яблуками, зайшов до кімнати і попрямував до прилавка. Лантух свій він поставив біля пічки. Пічка топилася, та старий про це не подумав. У кімнаті було багато гостей, перекупщики коней, волів і два англійці, такі багаті, що кишені у них аж тріскалися від золота. Вони завжди любили тримати парі — от тепер ти послухай!

Сусс! Сусс! Що це затріщало в печі? А то яблука почали пектися.

— Що це таке? — запитали гості і узнали всю історію про коняку, яку поміняв на корову, і далі аж до самісіньких гнилих яблук.

— Ну й матимеш ти стусанів від своєї жінки, коли повернешся додому! — сказали вони.— Ото буде репету!

— Поцілунок матиму, а не стусани! — відповів селянин.— Стара моя скаже: "Що не зробить старий — все гаразд!"

— Хочеш, об заклад поб'ємося? — запропонували англійці.— Бочку золотих! Сто фунтів в кожному золотому!

— І однієї-повної мірки золота досить! — сказав селянин,— а я можу поставити тільки повну мірку яблук та мене з старою в додачу, тільки це вже не буде повна мірка, а ще й з верхом!

— Ну-ну! — сказали ті і побилися об заклад.

Під'їхав віз корчмаря, на нього злізли англійці, зліз селянин, поклали яблука і поїхали просто до дідового дому.

— Добривечір, стара!

— Здоровенький був, старий!

— Ну, я обміняв!

— Та ти ж у мене на цьому розумієшся! — мовила стара і обняла старого, не звертаючи уваги ні на лантух, ні на незнайомих.

— Я поміняв коняку на корову!

— От добре! Тепер ми з молоком! — сказала стара.— Тепер ми матимемо до столу і молочний суп, і масло, і сир. Це чудова міна!

— Так то воно так, але корову я проміняв на вівцю.

— Та це ж, напевне, вже краще! — сказала стара.— Ти завжди все гаразд обміркуєш. У нас трави якраз для вівці вистачить. Тепер у нас буде овече молоко, овечий сир і вовняні панчохи, може навіть, і вовняні фуфайки. Ти таки розумний в мене чоловік.

— Але вівцю я проміняв на гусака!

— Та це у нас в цьому році на свято буде смажений гусак? Старенький! Ти тільки про те й дбаєш, щоб мене потішити! Як це ти добре вигадав! Гусак ходитиме на прив'язі і ще як розжиріє до свята!

— Та гусака я проміняв на курку! — сказав старий.

— Курку!. Оце добре діло! — мовила стара.— Курка нанесе яєць, вилупляться курчата, у нас буде цілий пташник! Я завжди так цього бажала!

— А курку я проміняв на лантух гнилих яблук.

— Ну, за це вже я тебе поцілую! — сказала стара.— Спасибі, любий чоловічок! От послухай, що я розповім тобі. Коли ти поїхав, я надумала приготувати тобі добру страву — яєчню з цибулею. Яйця в мене були, а цибулі не було. От я пішла до жінки шкільного вчителя. Цибуля в неї є, я знаю, та вона ж скнара скнарою. Прошу я позичити. "Позичити? — питає вона.— Нічого в нашому саду, мовляв, не росте, навіть гнилого яблука нема — нічого я не можу позичити!" Ну, так тепер я можу позичити цілий десяток, та хоч увесь лантух! Ото буде сміху, старенький!

І вона поцілувала його в губи.

— Це нам до вподоби,— мовили англійці.— Щоразу все гірше, а вона радіє — це варто грошей.

І вони відсипали мірку золотих старому за те, що йому дістались не стусани, а поцілунок.

Так, це вже без нагороди не лишиться, коли жінка вважає, що чоловік найрозумніший від усіх і все, що не зробить,— все гаразд.

Бачите, яка історія. Я чув її в дитинстві, а тепер і ти почув і знаєш: що не зробить старий — усе гаразд.